ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 10.10.2024 г.
COM(2024) 474 final

ANNEX 5

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост

Приложение V: Крайни получатели в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост

В настоящото приложение допълнително се изяснява понятието „крайни получатели“ съгласно Регламента за МВУ и обхватът на публикуването на данни за 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране за изпълнението на мерките по МВУ, както се изисква в член 25а от Регламента за МВУ.

Кой е краен получател по МВУ?

Определение

Определението за крайни получатели произтича пряко от член 22, параграф 2, буква г) от Регламента за МВУ. Съгласно тази разпоредба краен получател е последният субект, който получава средства за мярка по МВУ и не е изпълнител или подизпълнител. Той следва да се разграничава от бенефициерите, които съгласно Механизма са държавите членки. При липсата на различно определение за крайни получатели в други членове на Регламента за МВУ определението от член 22, параграф 2, буква г) трябва да се прилага систематично при тълкуването на други разпоредби на Регламента, най-вече на член 25а, в съответствие с общите принципи на тълкуване и с цел да се осигури еднакво и последователно прилагане на Регламента.

Някои ключови термини от определението заслужават по-подробно обяснение:

- *последният субект*: крайният получател може да бъде физическо (например гражданин) или юридическо лице (например министерство, публична агенция, регионален или местен орган, сдружение, благотворителна организация или предприятие). Междинните получатели на финансиране (например министерства или агенции, които не са възлагащ орган, а само разпределят средствата по-нататък) не следва да се считат за последен субект (вж. също раздела по-долу за допълнителни насоки).
- *получава средства*: за да бъде считан за краен получател, субектът следва да е получил паричен превод[1] за целите, посочени в съответната мярка по МВУ, както е посочено в Решението за изпълнение на Съвета (РИС).
- *за мярка по МВУ*: крайният получател получава средства от националния бюджет за изпълнение на мярка в РИС.

[1] Когато крайният получател е (регионален/местен) публичен орган, невинаги може да има паричен превод между различните публични органи. Следователно в такива случаи това може да обхваща и разпределението на бюджетни кредити за плащания, т.е. сумите, които се предоставят в бюджета за извършване на плащания в съответствие с бюджетните задължения.

- *не е изпълнител или подизпълнител*: в член 22, параграф 2, буква г) от Регламента за МВУ крайните получатели се посочват като отделни субекти от изпълнителите и подизпълнителите[2].

По-специално във връзка със списъка на 100-те най-големи крайни получатели в член 25а, параграф 2, буква в) се изисква *сумата, получена от всеки получател*, да бъде включена в публикуваната информация. В този контекст заделянето на средства и самото подписване на правно задължение (например възлагане на обществена поръчка) към краен получател не е достатъчно, за да се установи, че дадена сума е получена, тъй като тази разпоредба (и правилното определяне на крайните получатели, които са получили най-високата сума) следва да се основава на извършени плащания[3].

Публични органи

Необходимо е за **всяка мярка поотделно** да се определи кой е крайният получател, включително ако публичен орган е последният субект, който получава средства (различен от изпълнител или подизпълнител). Един пример, при който публичен орган може да се счита за краен получател, е изграждането на държавна болница, ако публичният орган получава средства и подписва преки договори за строителство с изпълнители, без да включва допълнителни посредници.

Обратно, ако публичният орган възложи на друг субект да подпише необходимите договори за изпълнение на мярката, така че публичният орган да не подписва преки договори с изпълнителите, този субект, който получава средствата и подписва договорите, следва да се счита за краен получател. Такъв например може да бъде случаят, в който публичният орган използва отделна агенция за изпълнението на дадена мярка, която организира поканата за участие в търг и подписва договорите с изпълнителя.

В случая на изпълнителни органи, които управляват средства (например органи, управляващи програми за непряко финансиране на МСП, или правителствена агенция, която управлява потоците от плащания към други публични органи), те обикновено не се считат за крайни получатели по дадена мярка поради причините, обяснени по-горе.

Има и случаи, в които публичен орган може да изпълнява двойна роля, като управлява средства по една мярка и е краен получател по друга. Важно е да се отбележи, че в този

[2] Когато възлагащият орган подписва договори пряко с изпълнителите за изпълнение на мярката по МВУ, този възлагащ орган е крайният получател (вж. по-долу допълнителни примери за публични субекти като крайни получатели на мерки по МВУ). Възможно е също така да има случаи, в които отделна агенция или частно дружество използва подизпълнители, като в този случай агенцията или частното дружество следва да се счита за краен получател.

[3] Това не засяга задължението, предвидено в член 22, параграф 2, буква г), подточки i)—iii) от Регламента за МВУ, да се събират данни за крайните получатели, изпълнителите, подизпълнителите и действителните собственици за целите на одита и контрола и да се предоставя съпоставима информация относно използването на средствата още на етапа на поемане на задължението (т.е. при сключването на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или договора за възлагане на обществени поръчки).

случай публичният орган няма да се счита за краен получател по първата мярка, а следва да се счита за краен получател по другата мярка.

Въпреки че определянето на крайния получател винаги трябва да се извършва за всяка мярка поотделно, въз основа на определението, изложено по-горе, по-долу са представени редица примери, при които крайният получател е публичен орган. Във всички тези случаи публичният орган е последният субект, който получава средства за мярка по МВУ и не е изпълнител или подизпълнител:

1. **При изцяло публична инвестиция**, **при която публичен орган получава средства за мярка по МВУ, която е в обществена полза**. Например гръцкото Министерство на инфраструктурата и транспорта е определено като краен получател за изграждането на автомагистралата „Централна Гърция“, а изпълнителите и подизпълнителите на проекта за автомагистрала не са крайни получатели. Като друг пример, в Германия министерствата на образованието на различните федерални области са крайните получатели на средствата от МВУ, които те използват за закупуване на цифрови устройства, предоставяни на отделни държавни училища.
2. **Когато публичен орган получава средства за мярка по МВУ, която включва предоставянето на услуги на частния сектор и/или на гражданите.** Съществуват два варианта:
   i. **публичният орган може сам да предоставя услугата**, какъвто е случаят с Биотехническия образователен център в Любляна, който ще предоставя обучения на наставници в предприятия, или с Академичните медицински центрове в Амстердам и Маастрихт в Нидерландия, които получават субсидия за предоставянето на електронни здравни услуги на пациенти по домовете им.
   ii. Публичният орган би могъл да **възложи предоставянето на услугите на външен изпълнител**, какъвто е случаят с Румънския орган по цифровизацията, който финансира програма, позволяваща достъп до повишаване на квалификацията/преквалификация на служителите на МСП въз основа на заявленията, подадени от техните работодатели, като обученията се предоставят от избрани фирми за обучение (на които Румънският орган по цифровизацията плаща директно за услугите им). Тези фирми за обучение са изпълнители, поради което не могат да се считат за крайни получатели.

Както в подточка i), така и в подточка ii) крайните получатели са публичните органи, които получават средства за съответните мерки по МВУ.

Холдингови дружества

В случай на холдингово дружество, притежаващо/контролиращо няколко дружества, трябва да се прецени **за всеки отделен случай** дали групата от дружества представлява един краен получател за целите на Регламента за МВУ.

Ако договорът, безвъзмездната помощ или еквивалентният инструмент са възложени на холдинговото дружество, определянето на това кой е крайният получател зависи от това на каква база е възложен договорът, безвъзмездната помощ или еквивалентният инструмент. Ако е възложен „само“ на холдинговото дружество (т.е. не на едно или няколко дружества, които са част от групата), крайният получател е само холдинговото дружество. Ако е възложен директно на дружества, които са част от групата, всички участващи субекти ще се считат за крайни получатели. Ако е възложен на дъщерното дружество (т.е. не на холдинговото дружество или дружествата, които са част от групата), това дъщерно дружество е крайният получател.

Крайни получатели по реформи и мерки с нулеви разходи

„Мерки с нулеви разходи“ са мерки, за които държавите членки не са включили никакви очаквани разходи в предварителната „оценка на разходите“, представена заедно с техните планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ)[4]. Въпреки че това се отнася предимно за реформи, има такива случаи и за инвестиции.

Регламентът за МВУ не прави разграничение между мерките, които включват очаквани разходи, и мерките, които не включват очаквани разходи. В това отношение задълженията, които се прилагат към мерките по МВУ относно събирането и съхранението на данни за крайните получатели, се прилагат независимо от това дали по мярката е имало очаквани разходи или не. В съответствие с член 22 от Регламента за МВУ от значение е дали е налице *използване на средствата във връзка с мерките, получаващи подкрепа от Механизма*[5] , като под „средства“ следва да се разбира всяко публично финансиране, получено във връзка с мерките, включени в ПВУ, независимо дали от национални източници или от източници на ЕС (без да се ограничава до МВУ), в съответствие с предвиденото в член 22, параграф 2, буква г), подточка iv).

- Доколкото е налице такова използване на публични средства (независимо от това какви са били очакваните разходи), субектите, които последни получават такива средства, следва да се считат за крайни получатели.

[4] Много ПВУ съдържат мерки, за които държавата членка не е представила никаква оценка на разходите — така наречените „мерки с нулеви разходи“. Въпреки че включването на мерки с нулеви разходи не увеличава финансовите средства, разпределени на държавата членка, то обвързва изплащането на помощта по линия на МВУ с постигането на ключовите етапи и цели, свързани с изпълнението на тези мерки.

[5] Това не засяга член 9 от Регламента за МВУ, в който се предвижда, че *реформите и инвестиционните проекти могат да получат подкрепа от други програми и инструменти на Съюза, при условие че тази подкрепа не покрива същите разходи*. Следователно, що се отнася до възможното двойно финансиране, ако държавата членка не е декларирала никакви разходи по ПВУ — т.е. това е мярка с нулеви разходи — по дефиниция не може да има двойно финансиране на такава мярка.

- Доколкото няма такова използване на публични средства (независимо от това какви са били очакваните разходи), няма краен получател.

Въпреки че е Регламента за МВУ не се прави разграничение на правните последици при реформите и инвестициите, по отношение на реформите се приема, че реформите с нулеви разходи не водят до национални разходи. Такова предположение може да бъде опровергано, ако в решението за изпълнение на Съвета ясно се предвиждат национални разходи (например провеждане на обществена поръчка за възлагане на проучване).

Обхват на докладването за публикуването на данни за 100-те най-големи крайни получатели

В съответствие с член 25а от Регламента за МВУ от държавите членки се изисква да докладват за 100-те крайни получатели, получили най-голям размер на финансиране по МВУ. За тази цел следва да се вземе предвид съвкупното финансиране, получено за изпълнението на всяка мярка, подкрепена от МВУ (независимо дали е подкрепена с възстановима или невъзстановима помощ), през целия период на действие на МВУ, т.е. цялото публично финансиране, необходимо за изпълнението на съответния(те) ключов(и) етап(и) или цел(и) по РИС. Размерът на полученото финансиране следва да се изчислява кумулативно от 1 февруари 2020 г. до момента на докладване за всеки краен получател по всички мерки, подпомагани от МВУ.

Държавите членки следва да разгледат всяка мярка, включена в техните ПВУ, при която вече е извършено плащане към краен получател, независимо от това дали държавата членка вече е изпълнила съответните ключови етапи и цели, подала е искане за плащане или е получила финансиране по Механизма. Това е така, тъй като държавите членки получават последващи плащания, след като Комисията е оценила, че съответните ключови етапи и цели са изпълнени по задоволителен начин (и независимо от направените разходи).

Данни, които подлежат на представяне

В член 25а от Регламента за МВУ се посочва кои данни трябва да бъдат публикувани, а именно:

а. за юридически лица — пълното юридическо наименование на получателя, идентификационният номер по ДДС или данъчният идентификационен номер, ако има такъв, или друг собствен национален идентификационен код;

б. за физически лица — собственото и фамилното име на получателя;

в. размера на сумата, получена от всеки получател, както и свързаните с тях мерки, за които държава членка е получила финансиране по линия на механизма.

В допълнение, извън изискванията на Регламента за МВУ, държавите членки се насърчават да предоставят допълнителна информация за конкретните проекти, получаващи средства от техните ПВУ (например местоположение, състояние на изпълнението, получена сума), която след това ще бъде включена в интерактивната карта на подкрепените от МВУ проекти, достъпна на уебсайта на МВУ.

Държавите членки могат да публикуват списък, който надхвърля минималния брой от 100, определен в Регламента за МВУ.

Кога да се докладва

В изменения регламент за МВУ не се определя конкретен срок, в който държавите членки да актуализират данните за (поне) 100-те най-големи крайни получатели. С него обаче се въвежда задължение за държавите членки да актуализират тези публикувани данни два пъти годишно. Като се има предвид, че Комисията трябва да централизира и публикува данните, тя прикани държавите членки да актуализират данните, публикувани на техните национални портали, и да споделят тези актуализирани данни с Комисията едновременно с двугодишното докладване — през април и октомври.

Съображения относно личните данни при публикуването на данни за 100-те най-големи крайни получатели

В съответствие с член 25а, параграф 4 от Регламента за МВУ и с цел да се гарантира пропорционалност и зачитане на неприкосновеността на личния живот, когато крайните получатели са физически лица, когато се публикуват лични данни, информацията следва да бъде премахната от съответната държава членка две години след края на финансовата година, през която финансирането е било изплатено на крайния получател. Тази разпоредба се прилага само когато се публикуват лични данни, т.е. когато крайният получател е физическо лице. Освен това разпоредбата се прилага не от датата на публикуване, а *две години след края на финансовата година, през която финансирането е било изплатено на крайния получател*. Това изисква данните да бъдат заличени не две години след *публикуването* им, а две години след края на финансовата година, в която получателят е получил последно финансиране от МВУ.

Държавите членки трябва да актуализират данните два пъти годишно и могат да изберат да заличат стари набори от данни след две години (освен ако тези набори от данни не включват лични данни, като в този случай тези данни следва да бъдат заличени, вж. предходния параграф). Комисията припомня, че регистрите трябва да се съхраняват дори и след заличаването на горепосочените данни от публичното пространство в съответствие с член 132 от Финансовия регламент, както е посочено и в член 11, параграф 1, буква г) от споразумението за финансиране и, когато е приложимо, в член 20, параграф 1, буква г) от споразумението за заем.

Информацията, заличена на това основание, обаче следва да продължи да се взема предвид при изчисляването на консолидирания размер на получените средства, ако същото физическо лице получи допълнително финансиране.

Освен това за МВУ са приложими няколко изключения от публикуването на данни, предвидени в член 25а, параграф 3 от Регламента за МВУ, във връзка с член 38, параграф 3 от Финансовия регламент. Те се отнасят за следните случаи:

- подкрепа за образованието, изплатена на физически лица, както и всякакви други преки помощи, изплатени на най-силно нуждаещите се физически лица, като например безработни лица и бежанци (член 191, параграф 4, буква б) от Финансовия регламент);
- договори с много ниска стойност, възложени на експерти, избрани въз основа на тяхното професионално качество (член 237, параграф 2 от Финансовия регламент), както и договори с много ниска стойност под 15 000 EUR(сумата, посочена в точка 14.4 от приложение I към Финансовия регламент);
- финансова подкрепа, предоставена чрез финансови инструменти за сума, по-малка от 500 000 EUR.
- когато оповестяването може да застраши правата и свободите на съответните лица и субекти, защитени с Хартата на основните права на Европейския съюз, или да навреди на търговските интереси на получателите.

В член 25а, параграф 3 от Регламента за МВУ и в съответствие с административната практика не се изисква да бъде публикувана информация за крайните получатели на финансова подкрепа, отпусната в рамките на прякото управление за суми под 15 000 EUR (вж. освобождаването от задължението за докладване съгласно Финансовия регламент за „договори с много ниска стойност, възложени на експерти, избрани въз основа на тяхното професионално качество“ (член 237, параграф 2 от Финансовия регламент), както и договори с много ниска стойност под 15 000 EUR“).

Във всеки случай е малко вероятно получателите на такива ниски стойности да попаднат в списъка на 100-те най-големи крайни получатели, който държавите членки трябва да публикуват съгласно Регламента за МВУ.

Съображения относно сумите, които трябва да се докладват при публикуването на данни за 100-те най-големи крайни получатели

Размерът на средствата от МВУ, получени от краен получател, както е посочено в член 25а, параграф 2, буква в), следва да се докладват в евро. Сумите, получени в други валути, следва да се конвертират в евро, като се прилага последният месечен обменен курс, използван от Европейската комисия (Inforeuro: https://commission.europa.eu/funding-

tenders/procedures-guidelines-tenders/information-contractors-and-beneficiaries/exchange-rate-inforeuro_en), приложим към датата на докладване, т.е. приложимият обменен курс следва да се избере възможно най-близо до датата на докладване.